

Стаття надійшла до редакції 12.10.2022 р.
Перевірено на плагіат 10.10.2022 р.
унікальність – 98.68%

<https://doi.org/10.17721/StudLing2022.21.20-30>

УДК 81'1(075.8)

САКРАЛЬНИЙ ЧИСЛОВИЙ КОД У МІЖМОВНОМУ І МІЖКУЛЬТУРНОМУ АСПЕКТАХ

(на матеріалі українських і китайських числівників)

Присвячується доктору філологічних наук, професору
Петяні Борисівні Лукинової

Ірина Олександрівна Голубовська, igolubovska777@gmail.com

д-р філол. наук, професор,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Статтю присвячено аналізу українських і китайських числівників у їх вторинному семіотичному культурно-символьному значенні. Поштовхом до написання цієї статті стала ювілейна дата – виповнилося 95 років відомій українській лінгвістці – Тетяні Борисівні Лукинової, все життя якої є пов'язаним з академічною наукою. Широко відомо, що її докторська монографія “Числівники в слов'янських мовах” (2000) заклала основи українських порівняльно-історичних славістичних студій в галузі числівника, проте у лінгвістичному світі мало відомо про лінгвокультурологічний доробок авторки. Пропонована стаття є спробою заповнення цієї прогалини. В її рамках у порівняльно-зіставному модусі розглядаються українські і китайські числівники переважно від 1 до 10 з опорою на лінгво-культурологічний аналіз українських числівників, вже зроблений Тетяною Борисівною. Метою статті є з'ясування культурних лакун і розбіжностей у сакральному числовому коді двох досить віддалених лінгвокультур (звісно на тлі їх архетипово зумовлених спільностей), втілення чого має не тільки теоретичне, а й практичне значення: у сучасному глобалізованому світі все ще існують культурні національно-етнічні розбіжності, які, інколи, можуть стати на заваді ефективній міжнаціональній комунікації.

З-поміж інших мовних кодів, числовий вважається найважливішим, оскільки ще з античних часів число вважалося певною містичною даністю, яка є носієм знання про глибинну сутність і природу речей, не підвладну людському розуму.

Перспективою цієї розвідки може стати, з одного боку, порівняння культурної значущості числового коду від 1 до 10 у китайській та інших

слов'янських мовах (польській, чеській, словенській та ін.), а з другого боку – розширення матеріалу дослідження числівникової сфери.

Ключові слова: Тетяна Лукінова, числовий код, категоризація, оцінність, лінгвокультурологія, порівняння.

THE SACRED NUMERICAL CODE IN INTERLINGUAL AND INTERCULTURAL ASPECTS

(based on Ukrainian and Chinese numerals)

Iryna O. Golubovska, igolubovska777@gmail.com

Dr. Sc. (Philology), Professor,

Taras Shevchenko National University of Kyiv

This article is devoted to the analysis of Ukrainian and Chinese numerals in their secondary semiotic cultural-symbolic meaning. The impetus for writing this article was the jubilee date – the 95th birthday of the famous Ukrainian linguist – Tetyana Borysivna Lukinova, whose entire life is connected with academic science. It is widely known that her doctoral monograph “Numerals in Slavic Languages” (2000) laid the foundations of Ukrainian comparative-historical Slavic studies in the field of numerals, but little is known in the linguistic world about the author’s contribution into linguistic culturology. The proposed article is an attempt to fill this gap. In its framework, Ukrainian and Chinese numerals are considered in a comparative mode, mainly from 1 to 10, on the ground of the linguoculturological analysis of Ukrainian numerals, already made by Tetyana Borysivna. The purpose of the article is to clarify the cultural lacunae and discrepancies in the sacred numerical code of two rather distant linguocultures (of course, against the background of their archetypally determined commonalities). The realization of this goal has not only theoretical, but also practical significance: in the modern globalized world, there are still cultural national ethnic differences, which can sometimes become an obstacle to effective international communication.

Among other language codes, the numerical one is considered the most important, since ancient times, the number has been considered to have a certain mystical side, which is a carrier of knowledge about the deep essence and nature of things, shut for the human mind.

The perspective of this exploration can be, on the one hand, a comparison of the cultural significance of the numerical code from 1 to 10 in Chinese and other Slavic languages (Polish, Czech, Slovenian, etc.), and on the other hand, an expansion of the research material in the numerical sphere.

Key words: *Tetyana Lukinova, numerical code, categorization, axiology, linguocultural studies, comparison.*

Вступ. Будь-який код можна визначити як сукупність знаків і систему певних правил їх функціонування, за допомогою яких інформація презентується у вигляді набору символів для зберігання, оброблення і передачі закодованої інформації. Існує безліч різноманітних кодів. **Культурний код або код культури** (від лат. *codex* – книга) виступає засобом знакової самоорганізації культури, надає можливість відстежувати її становлення і розвиток. В інших термінах, культурний код можна визначити як систему вербальних і невербальних знаків, що за угодою між представниками певної етнічної/національної культури виступають носіями культурних смислів матеріального і духовного світів людини. Культурні коди є всеоб’ємними і супроводжують людину скрізь у просторово-часовому континуумі її буття. Коди культури за їх природою можна віднести до певних універсалій, проте питома вага кожного коду у рамках певної культури є завжди національно детермінованою та обумовлюється її етнічними особливостями.

У сучасній лінгвокультурології досліджуються найрізноманітніші коди культури, як-от: соматичний, зооморфний, рослинний, артефактний (речовий), харчовий, колірний, числовий (Голубовська 2004, Болобан 2014, Жуйкова 2009, Комар 2009, Лавриненко 2014, Семашко 2017, Соболева 2014, Чайка 2008, Ящик 2014, Hofstede 2011, Trice & Beyer 1984 та інші).

Можна висунути припущення про те, що числовий код з-поміж інших кодів культури, ймовірно, є найсуттєвішим: ще у піфагорійській школі (VI ст. до н. е.) число: “... сприймалося не як абстрактна кількість, а як активна участь Бога, що є джерелом світової гармонії” [Лукінова 2000, с. 10]. Погляд на число як на містичну даність, яка надає знання про сутність речей, були притаманні не тільки європейській античності: на цих віруваннях по суті будувалася “... езотерична система знань у халдеїв, єгиптян, іудеїв та ін.” [Там само, с. 11]. Великий італійський мислитель епохи Відродження Галілео ді Вінченцо Бонаюті де Галілей (1564-1642) вважав математику мовою, якою написано книгу природи. Водночас Клаус Гуго Вейль (1885-1955)¹ наголошував на тому, що сутність математики, її основи, її природа залишаються непізнаними, а “... математизування може залишитися одним із проявів творчої діяльності людини ... подібно до музикування або літературній творчості ..., проте прогнозування його історичної долі не піддається раціоналізації і не може бути об’єктивним” [Вейль 1984, с. 16].

¹ Німецький математик і фізик-теоретик. Лауреат премії Лобачевського (1927).

Автор “нового вчення про мову” М. Я. Марр зазначав, що “числівник за своїм походженням є частиною магії” [Цит. за Лукінова 2000, с. 35]. Такого роду міркування великих умів наштовхують на думки про те, що **математика як міра якості предметів і модусу їх співвідношень є глибинним вбудованим механізмом нашої реальності**, який людина до кінця пізнати не в змозі, задовольняючись виключно відносною істиною, що також ллє воду на млин **визнання числового коду нашого буття як наріжного**.

Саме числівник як мовне відбиття числа у його різноманітних слов'янських іпостасях було обрано свого часу ученицею академіка Л. А. Булаховського, ученим-славістом, доктором філологічних наук, професором Тетяною Борисівною Лукіною в якості масштабного предмета її наукового дослідження. У минулому році Тетяні Борисівні виповнилося 95 років (народилася 25 жовтня 1927 року). Вона є авторкою понад 200 наукових праць, зокрема 10 монографій і 5 словників. Все життя Тетяни Борисівни пов'язано з Інститутом мовознавства імені О. О. Потебні. Її науковий доробок і самовіддана праця на благо українського мовознавства були вшановані державою: Тетяна Борисівна Лукінова є повним кавалером ордену княгині Ольги. Докторська монографія “Числівники в слов'янських мовах” (2000)² по праву займає почесне місце з-поміж інших перлин української академічної думки.

Наша увага у рамках цієї статті буде зосереджена на числовому культурному кодї, яким він постає у рамках української і китайської лінгвокультур. Ми спиратимемося на логіку опису і розуміння культурної значущості українських числівників, як це було презентовано у першому розділу докторської монографії Тетяни Борисівни під назвою “Число і культура” [Лукінова 2000, с. 7-75].

Метою цієї розвідки є з'ясування культурних особливостей числового коду двох досить віддалених лінгвокультур – української та китайської. Для втілення цієї мети будуть розглянуті числові позначення двох мов (переважно від 1 до 10) в контексті тих культурних смислів, носіями яких вони є. Китайський мовний матеріал було вилучено методом суцільної вибірки з “Far East Pinyin Chinese – English Dictionary” (2000).

Вихідною гіпотезою цього дослідження є переважання культурних розбіжностей і лакун, які можуть бути виявлені при порівняльно-зіставному

² У 2001 році була захищена докторська дисертація на тему: “Генезис і еволюція квантитативних імен у слов'янських мовах (порівняльно-історичний аспект)”.

культурологічно заангажованому аналізу числівників двох мов.

Виклад основного матеріалу. Приступаючи до розгляду числа та кількості як елементів духовної культури давніх слов'ян, Тетяна Борисівна звертається до розгляду дихотомії парного/непарного і відзначає аксіологічну протилежність у їх сприйнятті в рамках слов'янської мегалінгвокультури: “Емоційно по-різному сприймалася (а подекуди сприймається й досі) найзагальніше виражена кількість як парна або непарна ... У діалектичній єдності парного/непарного останнє розглядалося як негативна частина, як знак біди, вісник нещастя” [Лукінова 2000, с. 36]. І далі авторка наводить численні етнографічні, фольклорні та суто мовні свідчення на користь цього твердження [Там само, с. 36–40].

Цікаво, що для китайської лінгвокультури аксіологія цієї спільнослов'янської дихотомії не є релевантною. Хоча в китайській космології і натурософії парні числа відповідають поняттю 阴 “yin”, жіночому началу, а непарні – 阳 “yang”, чоловічому, – ми не можемо трактувати перші як нещасливі, а другі – як щасливі: ці протилежні світові начала є різним проявом єдиного принципу цілісності Всесвіту і є за своєю суттю рівновеликими: “Сонце відає (началом) ян; місяць відає (началом) інь ... Ян – це мораль, інь – це покарання” [Древнекитайская философия. Собрание текстов в двух томах, т. 2, 1973, с. 45].

На с. 40 своєї монографії Тетяна Борисівна звертається до розгляду позитивної категоризації осіб, предметів, явищ і подій, які пов'язані з порядковим *ръгъ, далі розглядаючи різні випадки “першого” (*перший день року, перший сніг, перший плід з дерева, перший день одруження, перша дитина, перша оранка, перша сімба, перший день збирання врожаю, перший приплід у худоби, перший грім* і т. і.) на багатому слов'янському і – ширше – світовому етнографічному та культурологічному масиві даних. **Перше (1)** наділялося потужною магічною силою³, причому такого роду уявлення є універсальними для багатьох народів світу: “*Перший*, за магічною синекдохою, властивою різним етнокультурним традиціям, ізоморфний **цілому** і всьому ряду однорідних явищ і предметів” [Цит. за Лукінова 2000, с. 40]. Подібні культурні розуміння і їх відповідні позитивно-аксіологічні лінгвальні закарбовування ми можемо відстежити і на матеріалі китайської культури. Так, числівник **один** – **уї** знаходимо як складову внутрішньої

³ Д. Фрезер зазначав, що перші плоди нового врожаю, за давніми переконаннями, “належать Богові і навіть містять у собі Бога” [Цит. а Лукінова. 2000, с. 42].

морфологічної форми таких китайських слів-біномів, як: – 路人 yīlùrén (внутр. форма “людина одного шляху”), переклад укр. “однодумець”; – 心 uīxīn (внутр. форма “одне серце”), переклад укр. “повністю віддаватися чомун., вкладати душу”; лексико-фразеологічних єдностей: – 字–板 yī zì yī bǎn (внутр. форма “одне слово, одна дошка”) у значенні “чітко і ясно”; – 心–意 uīxīnyī (внутр. форма “одне серце – одна думка”) у значенні “усією душею” і т.п. Можна припустити, що 10, 100, 1000 і 10000 як багатократні повторення першого, також будуть мати подібну позитивну оцінність на рівні лексичного й лексико-фразеологічного значень: 十分 shífēn (внутр. форма “десять хвилин”) у значенні “досконало, уповні”, 十全 shíquán (внутр. форма “десять (разів), повністю”) у значенні “досконалість”, 十全十美 shíquán-shíměi (внутр. форма “десять разів повністю – десять разів красиво”) у значенні “досконалий, неперевершений, бездоганний”; 百事懂 bǎishìdǒng (внутр. форма “який розуміє сто справ”) у значенні “дуже інформована людина”; 百战 – 百胜 bǎi zhàn – bǎi shèng 百战 - 百胜 (внутр. форма “сто битв – сто перемог”) у значенні “непереможний”; 千金 qiān jīn (внутр. форма “тисяча, золото”) у значенні “дуже велика сума грошей”; 万千 wàn qiān 万千 (внутр. форма “10 тисяч, тисяча”) у значенні “надійний, всебічний”; 万能 wàn néng 万能 (внутр. форма “10 тисяч, могти”) у значенні “всеомогутність”. Як бачимо, китайський мовний матеріал засвідчує правильність висунутого припущення про позитивну аксіологію китайських лексичних і фразеологічних одиниць, які містять у собі числівники на позначення 1, 10, 100, 1000, 10000. Їх позитивна семантика супокладена змістам цілісності, єдності, ясності, досконалості, непереможності і т. і.

Починаючи з 44-ої сторінки своєї монографії, Тетяна Борисівна звертається до опису числа **три (3)**, яке поряд із числом **дев’ять (9)** та їх поєднанням в архаїчну комбінацію *тридев’ять* відноситься до найважливіших числових сакральних констант слов’янських народів, що авторка переконливо демонструє на матеріалі весільних, аграрних, лікувальних обрядів, традицій і звичаїв, а також фольклорних текстів. **Трійка з давніх-давен належала до універсальних надважливих сакральних чисел, орієнтованих на кодування релігійно-філософських констант Всесвіту та створення формул-приписів, обов’язкових для виконання.**

У рамках китайської лінгвокультури можна говорити про 三宝 sānbǎo –

три скарбниці буддизму – Будда, його вчення, його учні і 三教 sānjiào – конфуціанство, даосизм, буддизм; три рослини: бамбук, сосна і сливове дерево 竹松梅 zhú, sōng, méi символізують довге життя, їх інколи називають “трьома друзями” (三个朋友 sān gè péngyǒu). 三天 sān tiān – це три їди (сніданок, обід, вечеря), sān yā 三压 – три заборонені для їди істоти – 野鴨 yěyā – дика вутка, тому що вона символізує подружню любов, 狗 gǒu – собака і 黑鰻 hēi mán – чорний вугор, – тому що вони символізують вірність і відданість, яка має існувати між правителем і підопічними; 三好 sān hǎo – три хороші справи: гарно зміцнювати здоров’я, гарно вчитися і гарно працювати.

Щодо китайської дев’ятки – 九 jiǔ, то вона, на наш погляд, принаймні на мовному рівні, не має такого потужного символічно-сакрального потенціалу, як трійка. Нам вдалося відшукати тільки три лексико-фразеологічні єдності, в яких дев’ятка використовується разом з одиницею. На наш погляд, такого роду мовні категоризації, як 九九回– jiǔ jiǔ huí yī – внутр. форма “дев’ять, дев’ять, повернутися до одиниці” у значенні “повернутися до того, з чого було почато”; 九死–生 jiǔsǐyīshēng – внутр. форма “дев’ять смертей – одне народження” у значенні “врятуватися від неминучої смерті” закріплюють за числом 九 jiǔ у китайській лінгвокультурі принаймні на рівні деяких ідіомовних категоризацій, значення певної сакральної межі, за якою є неминучими певні кардинальні зміни й перетворення, котрі спроможні повертати людину до початків – одиниці як символу цілісної першості. З іншого боку, у древній китайській “Книзі обрядів” 礼记 (Lǐ jì) 九 (9) використовується у регламентаційно-обрядовій функції: вирізняється 9 основних обрядів-церемоній соціального і особистісного порядків: церемонія ініціації дитини чоловічої статі, шлюб, аудієнція, посольства, поховання, жертвопринесення, гостинність, церемоніальне пиття, військові традиції [Eberhard 1997, p. 207].

У своїй монографії Тетяна Борисівна оминає увагою число шість (6), з чого можна припустити існування певної культурної лакуни в його сакрально-числовій категоризації у слов’янських мовах. Швидше тут діють процеси негативної вербальної аксіологізації: адже широко відоме використання шістки у кримінальному жаргоні та у розмовній мові на позначення людини залежної, слабкої, несамостійної, донощика і підлабuzника: “*Ти просто його шістка, не більше*”, “*Як дізнаюсь, хто у нашому колективі шістка, розірву гада!*”; *О, цей – вічна шістка! Так і лиже*

одне місце шефу” [https://slovnyk.me/dict/slang_modern].

Щодо китайської лінгвокультури, тут ми стикаємося зовсім з іншими уявленнями. Шістка 六 liù вважається щасливим числом, хоча у числовому китайському містицизмі не відіграє великої ролі. Фактично це наша сімка. Шість – 六 liù можна прочитати також як lù 陆 (земля). Коли його вимовляють, як lù, воно звучить так само, як і 路 lù (шлях). Отже, два символи в побажанні добра та успіху: 路路大顺 lù lù dà shùn (внутр. форма “на шляху велике сприяння”) можуть бути замінені числом шість, таким чином 六六大顺 liù liù dà shùn (внутр. форма “шість і шість, велике сприяння”). Виходячи з цього, багато китайців вважають шістку чудовим знаком для отримання всього того, чого вони хочуть, або досягнення всього того, чого вони прагнуть.

Окрім того, з шісткою асоціюються шість частин тіла людини: руки 手 shǒu, ноги 腿 tuǐ, голова 头 tóu і шлунок 胃 wèi; а п’ять кардинальних чеснот, про які скажемо пізніше, протиставлені шістьом почуттям: гніву, радості, болю, задоволенню, любові і ненависті.

На сс. 51 – 52 своєї монографії Тетяна Борисівна Лукінова зупиняється на числі сім (7), відзначаючи його меншу вживаність у слов’янській обрядності порівняно з числами три, дев’ять і тридев’ять [Лукінова 2000, с. 52] і наголошуючи на його спроможності виступати варіантом інших чисел, насамперед три і дев’ять. На основі аналізу багатющого етнографічного, фольклорного та мовного матеріалу дослідниця доходить висновку про запозичення слов’янами сімки у сакралізованому значенні у дуже давні часи: “Уявлення про особливе значення числа «сім» запозичені, очевидно, від східних народів, світоглядним побудовам яких притаманне вчення про семеричну будову світу” [Там само, с. 73].

Яким же чином виявляє себе ця “світова константа” (в термінах В. В. Іванова і В. М. Топорова) на китайському мовному матеріалі?⁴ Сімка 七 qī у китайському числовому коді не відіграє надважливого значення, будучи непарним числом і тому чоловічим. Проте воно асоційовано з жіночим іньським елементом. Причиною цього виступає його релевантність ритмам розвитку жіночого організму: так, у 7 місяців у дівчинки виростають перші молочні зуби, які випадають, коли дівчинці виповнюється 7 років. У 14 років

⁴ Про магію числа 7 відомо ще з шумерських міфів.

(2 × 7) відкривається дорога 阴 уїп, дорога жінки, а в 49 (7 × 7) жінка перестає народжувати.

Число сім 七 qī є дуже важливою у китайському культурі мертвих. 做七 zuò qī – “робити сім” відноситься до семиденного періоду після смерті людини упродовж якого померлий віддаляється від земного світу. Згідно китайських традицій, на кожен сьомий день аж до 49-ого, відбуваються жертвопринесення і ритуальні церемонії. На 49-ий день після смерті вважається, що душа померлого перейшла у засвіти.

Як засвідчив проаналізований Тетяною Борисівною Лукіною фольклорний матеріал, **п'ятірка (5)** порівняно рідко зустрічається у замовляннях [Лукінова 2000, с. 68] та й у слов'янській обрядовості в цілому. Натомість в китайському сакральному числовому коді п'ятірка 五 wǔ вважається одним із найбільш значущих чисел. Вона асоційована з п'ятьма напрямками (чотири сторони світу + середина), з п'ятьма запахами та смаками. Відомі п'ять звичаїв (практик): святкові обряди, поховальні обряди, обряди гостинності, військові обряди, обряди добрих побажань. Існує п'ять типів взаємовідношень між людьми: правитель і підлегли, батько і син, чоловік і жінка, старший брат і молодший брат, друг і друг. Конфуціанство розглядає всі ці відношення виключно як ієрархічно заангажовані: навіть з-поміж друзів є старший і молодший. У буддизмі існує п'ять заборон: не вбивай, не кради, не прилюбодій, не пий вина, не їж м'яса; п'ять чистих речей: місяць, вода, сосна, бамбук, сливове дерев; п'ять класичних книг: 五经 wǔ jīng: Книга документів, Книга пісень, Книга змін, Книга обрядів, Книга церемоній. За легендою, під час народження Конфуція біля дому зібралися п'ятеро стародавніх духів. Не можна оминати увагою і п'ять моральних якостей: людяність, почуття обов'язку, мудрість, надійність, правильна поведінка, а також п'ять дарів: багатство, довге життя, мир, спокій, життя без хвороб.

Переходячи до характеристики числа **чотири (4)**, Тетяна Борисівна зазначає, що, ймовірно, воно відіграло значно більшу роль у давнину, аніж засвідчує загальна реконструйована картина, адже “чимало архаїки втрачено, обряди збереглися до наших часів лише частково, нерідко в редукованому вигляді” [Лукінова 2000, с. 54]. Менше з тим, описані в Іванова і Топорова чотириголові або чотириликі ідоли, уявлення про четвер як особливий день (*четвергова сіль, чистий четвер на Страстному тижні* і т. д.), засвідчують його потужний сакральний потенціал у рамках слов'янської мегалінгвокультури.

Щодо числа 4 – 四 sì в Китаї, на рівні звичайної колективної свідомості

воно концептуалізовано вкрай негативно. Річ у тому, що число 4 у китайській мові співзвучно зі словом на позначення смерті 死 sǐ, в силу чого вважається дуже несприятливим. Четвірка відсутня у нумерації поверхів у багатоповерхових будинках, квартир, місць у кінотеатрах, театрах, літаках, автобусах тощо.

На рівні нумерологічних формул-приписів, які відображають настанови соціально-політичного і морально-ціннісного характеру, можна відзначити такі: чотири подорожі юного принца Судхарта Гаутама, які переконали його в тому, що він має залишити накреслений йому від народження шлях принца і стати Буддою; чотири кардинальні чесноти: пристойність, чесність, справедливість, скромність. Цікаво, що комуністичний Китай також взяв на озброєння подібні приписи. Так, ідеологія феодального періоду кваліфікується такою формулою: “чотири старі речі: стара культура, старі звичаї, старі звички, старе мислення” – “四旧：旧文化、旧习俗、旧习惯、旧思维” “sì jiù: jiù wénhuà, jiù xí sú, jiù xí guàn, jiù sī wéi”.

Як видається, число **вісім (8)** не набуло сакралізованої сили у царині слов'янських числівників, чого не можна сказати про вісімку в рамках китайської лінгвокультури. Будучи парним, іньським, у містичній нумерології воно пов'язано з чоловіком, життя якого керується числом **8** 八 bā: коли хлопчику виповнюється 8 місяців, у нього прорізаються молочні зуби, які у 8 років випадають; у 16 років хлопець стає чоловіком, а у 64 він стає неспроможним продовжити свій рід [Eberhard 1997, p. 92]. Буддизм, який поряд з конфуціанством і даосизмом є третім потужним релігійним ученням в Китаї, символізується вісьмома знаками, це: морський слимак, парасолька, навіс, лотос, ваза, риба, вузол, колесо навчання. Відомі також 8 символів Безсмертних (даоських святих): віяло, меч, гарбуз, кастаньети, кошик з квітами, бамбукова тростина, флейта, лотос.

Висновки. Роланд Барт свого часу писав, що “у людському суспільстві на основі первинної системи, що її утворює природна мова, завжди виникають системи вторинних смислів” [Барт 1975, с. 11]. У кожній культурі вони свої. Саме дивовижне сплетіння цих вторинних означень і утворює мережу національно-специфічних образів, у візерунках яких виформовується змалку етнічна людина з її способом осягнення дійсності, культурними преференціями, символічними уподобаннями, модусом бачення світу.

Проведений культурно орієнтований порівняльно-зіставний аналіз числівників від 1 до 10 в українській і китайській лінгвокультурах підтвердив вихідну гіпотезу цієї розвідки, сформульовану у Вступі: нам вдалося виявити набагато більше розбіжностей, аніж збігів, у вторинних культурно зумовлених сакралізованих значеннях українських і китайських числівників.

Всесвіт розмовляє з нами мовою символів: частина з них є універсальною для всіх народів, відображаючи глибинні архетипи людського підсвідомого, – частина є національно / етнічно зумовленою. Вивчення національних символічних світів через їх вербалізовану частину – одне із найцікавіших і все ще перспективних занять у лоні лінгвокультурологічних розвідок.

Докторська монографія Тетяни Борисівни Лукінової “Числівники в слов’янських мовах” заклала всі необхідні підвалини не тільки для ностратичних, а й для масштабних студій міжмовного і кроскультурного характеру.

Література:

1. Барт, Р. *Избранные работы: Семиотика: Поэтика*: пер. с фр. (Москва: Прогресс, 1989), 616.
2. *Древнекитайская философия. Собрание текстов в двух томах*, т. 2, JV1. (Мысль, 1973), 384.
3. Клайн, М. *Математика. Утрата определённости* (Москва: Мир, 1984), 113.
4. Лукінова, Т. Б. *Числівники у слов’янських мовах (порівняльно-історичний нарис)* (Київ: Наукова думка, 2000).
5. Лукінова, Т. Б. *Число і культура / Числівники у слов’янських мовах (порівняльно-історичний нарис)* (Київ: Наукова думка, 2000): 7–75.
6. *Far East Pinyin Chinese-English Dictionary* (Taipei: The Far East Book Co., Ltd, 2000), 851.
7. Eberhard, W. *Times Dictionary of Chinese Symbols* (Singapore, 1997): 261-262.
8. *Словник сучасного українського сленгу*, https://slovnyk.me/dict/slang_modern.

References:

1. Bart, R. *Izbrannyye raboty: Semiotika: Poetika*: per. s fr. (Moskva: Progress, 1989), 616.
2. *Drevnekitajskaya filosofiya. Sbornie tekstov v dvuh tomah*, t. 2, JV1. (Mysl', 1973), 384.
3. Klajn, M. *Matematika. Utrata opredelyonnosti* (Moskva: Mir, 1984), 113.
4. Lukinova, T. B. *Chislivniki u slov'yanskih movah (porivnyalno-istorichnij naris)* (Kiyiv: Naukova dumka, 2000).
5. Lukinova, T. B. *Chislo i kultura / Chislivniki u slov'yanskih movah (porivnyalno-istorichnij naris)* (Kiyiv: Naukova dumka, 2000): 7–75.
6. *Far East Pinyin Chinese-English Dictionary* (Taipei: The Far East Book Co., Ltd, 2000), 851.
7. Eberhard, W. *Times Dictionary of Chinese Symbols* (Singapore, 1997): 261-262.
8. *Slovník suchasnogo ukrajinskogo slengu*, https://slovnyk.me/dict/slang_modern.